

Z A P I S N I K
sa devete sjednice Odbora za rodnu ravnopravnost Skupštine Crne Gore,
održane 10. novembra 2017. godine

Sjednica je počela u 10 sati.
Sjednici je predsjedavala Nada Drobnjak, predsjednica Odbora.
Sjednici su prisustvovali član/ice Odbora: Branka Tanasijević, Aleksandra Vuković, Maja Bakrač, Nikola Rakočević i Sanja Pavićević.
Sjednici je prisustvovala Biljana Pejović, načelnica Odjeljenja za poslove rodne ravnopravnosti u Ministarstvu za ljudska i manjinska prava.
Za sjednicu je, jednoglasno, usvojen sljedeći

D N E V N I R E D:

1. Predstavljanje Zaključnih zapažanja o Drugom periodičnom izvještaju Crne Gore, i
2. Tekuća pitanja

Prije prelaska na rad po utvrđenom dnevnom redu, Odbor je usvojio zapisnik sa osme sjednice Odbora.

Prva tačka – Predstavljanje Zaključnih zapažanja o Drugom periodičnom izvještaju Crne Gore

U uvodnim napomenama predsjednica Odbora je podsjetila da je Crna Gora prihvatila Konvenciju o eliminaciji svih oblika diskriminacije žena (CEDAW Konvencija) sukcesorskim aktom, da su odredbe postale sastavni dio našeg unutrašnjeg zakonodavstva i da Crna Gora u skladu sa članom 18 Konvencije ima obavezu da CEDAW Komitetu UN-a periodično dostavlja izvještaje o njenoj primjeni. Nakon dostavljanja Drugog periodičnog izvještaja CEDAW Komitetu i odgovora na dodatna pitanja koja su uslijedila, Izvještaj je razmatran na 67. zasjedanju CEDAW Komiteta, koje je održano u Ženevi, jula 2017. godine. Delegaciju Crne Gore koja je prezentovala Izvještaj predvodio je ministar za ljudska i manjinska prava Mehmet Zenka.

Načelnica Odjeljenja za poslove rodne ravnopravnosti u Ministarstvu za ljudska i manjinska prava Biljana Pejović informisala je Odbor da je Drugi periodični izvještaj o sprovođenju Konvencije o eliminaciji svih oblika diskriminacije žena (CEDAW Konvencija), usvojila Vlade Crne Gore, u oktobru 2015.godine, a pripremila Ministarstvo za ljudska i manjinska prava, nakon čega je prosljeđen Komitetu za eliminaciju svih oblika diskriminacije žena (CEDAW Komitetu). Podaci ukazuju da je Crna Gora ostvarila napredak u pogledu integrisanja politike rodne ravnopravnosti u različitim segmentima društva, te da je unaprijeđen zakonodavni okvir zaštite ljudskih prava žena u okviru kojeg su implementirani međunarodni standardi, a ojačani su i institucionalni mehanizmi rodne ravnopravnosti i jednakosti između muškaraca i žena.

CEDAW Komitet je razmotrio Drugi periodični izvještaj Crne Gore, na svojim sastancima održanim 11. jula 2017. godine, u Ženevi. Sa članovima Delegacije Crne Gore, vođen je konstruktivni dijalog. Pitanja su bila koncipirana prema članovima Konvencije. U fokusu interesovanja bila je politička participacija, odnosno koje mjere preduzimaju Skupština Crne Gore i političke partije u vezi sa većim političkim aktivizmom i afirmisanjem liderstva, kao i djelovanje parlamentarne mreže žena. U okviru rodno zasnovanog nasilja pitanja su se odnosila na sprovođenje zakona iz oblasti zaštite od nasilja i multidisciplinarnog odgovora na nasilje. Od posebnog interesovanja bila je oblast borbe protiv trafikinga, eksploatacije ili prostitucije i mjere koje preduzimaju nadležne institucije u cilju suzbijanja i zaštite. Komitet je upoznat sa izmjenama i dopunama svih zakona koji su u oblasti postizanja rodne ravnopravnosti inovirani u cilju usaglašavanja sa međunarodnim standardima.

Nakon razmatranja periodičnog izvještaja i odgovora na dodatna pitanja, kao i interaktivnog dijaloga sa delegacijom na pomenutom zasjedanju, Komitet je u iznešenim zaključnim stavovima dao preporuke u vidu prioriternih zadataka, koji se moraju realizovati do podnošenja sljedećeg periodičnog izvještaja. Takođe, Komitet zahtijeva od Crne Gore da u roku od dvije godine dostavi pisanu informaciju o preduzetim koracima za sprovođenje preporuka sadržanih u paragrafima 21 (c) dječji i/ili prisilni brak; 37 ekonomska i socijalna davanja; 43 (c) romske, aškalske i egipćanske žene i paragrafu 53 (b) u vezi sa Opštom preporukom br.29 (2013) o ekonomskim posljedicama braka, porodičnim odnosima i njihovom prestanku. Komitet u Zaključnim zapažanjima ohrabruje državu članicu da u najkraćem mogućem roku prihvati amandman na član 20 (1) Konvencije o vremenu sastanka Komiteta.

U raspravi su učestvovali: predsjednica Odbora Nada Drobnjak, članica Odbora Branka Tanasijević i načelnica Odjeljenja za poslove rodne ravnopravnosti Biljana Pejović.

Predsjednica Odbora Nade Drobnjak tražila je pojašnjenje u dijelu koji se odnosi na Nacionalne mehanizme za napredak žena (paragraf 12), iz razloga što pored ocjene da Komitet cijeni napore Odjeljenja za rodnu ravnopravnost Ministarstva za ljudska i manjinska prava, stvaranje Nacionalnog savjeta za rodnu ravnopravnost u 2016. godini, kao i skupštinskog Odbora za rodnu ravnopravnost i usvajanje Akcionog plana za rodnu ravnopravnost (2017-2021), između ostalog, sa zabrinutošću konstatuje „nedostatak djelotvornih procjena uticaja tijela koja su dio nacionalnog mehanizma za rodna pitanja, a u vezi sa primjenom zakonodavstva i budžetiranjem i u velikoj mjeri simbolične uloge ovih tijela, čemu svjedoči slab status Nacionalnog savjeta za rodnu ravnopravnost, koji nije bio konsultovan tokom formulisanja Akcionog plana za rodnu ravnopravnost (2017-2021) i navodno pasivna uloga skupštinskog Odbora za rodnu ravnopravnost“.

Načelnica Odjeljenja za poslove rodne ravnopravnosti Biljana Pejović saopštila je da konstatacija o navodno pasivnoj ulozi skupštinskog Odbora za rodnu ravnopravnost ne proizilazi iz odgovora zvanične delegacije Crne Gore.

Tokom rasprave predsjednica Odbora Nada Drobnjak ukazala je na paragraf 7 Zaključnih zapažanja, iz razloga što Komitet naglašava ključnu ulogu zakonodavne vlasti u obezbjeđivanju pune primjene Konvencije i poziva Skupštinu Crne Gore da u okviru svoje nadležnosti preduzme neophodne korake u vezi sa implementacijom ovih zaključnih zapažanja od sada pa do narednog postupka izvještavanja prema Konvenciji.

Takođe, istakla je preporuku Komiteta da država članica ojača svoje mehanizme za napredovanje žena, tako što će značajno povećati ljudske, tehničke i finansijske resurse koji su mu dodijeljeni kako na centralnom tako i na opštinskom nivou (paragraf 13). Kako je saopštila, iz date preporuke proizilazi da na državnom nivou moraju da se ojačaju mehanizmi odgovornosti za postizanje rodne ravnopravnosti i postave vremenski ograničeni ciljevi u nacionalnim i lokalnim akcionim planovima i procijeni efikasnost ovih akcionih planova na osnovu takvih ciljeva.

U vezi sa preporukom Komiteta (paragraf 17) da država članica podigne svijest među političarima, posebno parlamentarcima, kao i novinarima, nastavnicima i široj javnosti, posebno muškarcima o rodnoj ravnopravnosti, konstatovala je da se ova preporuka može prepoznati u Planu aktivnosti za rodno odgovornu Skupštinu Crne Gore (2016-2018), u kojem je kao jedna od mjera definisano i vidljivije uključivanje muškaraca lidera kao zagovarača rodne ravnopravnosti kroz formiranje „Muške lige za rodnu ravnopravnost“.

Tokom diskusije predsjednica Odbora ukazala je i na preporuku sadržanu u paragrafu 23 (d) Zaključnih zapažanja Komiteta, da država članica nastavi svoje napore na usklađivanju domaćeg zakonodavstva sa Konvencijom Savjeta Evrope o sprječavanju i suzbijanju nasilja nad ženama i nasilja u porodici (Istanbulska konvencija), i osigura da se odredbe krivičnog zakonodavstva koje kažnjavaju nasilje nad ženama strogo primjenjuju, uključujući i putem pružanja izgradnje kapaciteta sudijama, tužiocima, policiji i drugim službenicima za sprovođenje zakona vezano za strogu primjenu ovih odredbi.

U Zaključnim zapažanjima Komitet, između ostalog, izražava zabrinutost iz svojih prethodnih zaključnih zapažanja da Zakon o izboru odbornika i poslanika koji predviđa kvotu od 30 procenata za žene kandidatkinje na izbornim listama političkih partija ne zahtijeva da svaka treća pozicija na listi bude dodijeljena ženama kandidatkinjama (paragraf 28). Takođe, Komitet ponavlja svoju predašnju preporuku da se revidira kvota od 30 procenata u Izbornom zakonu kako bi se osiguralo na izbornim listama političkih partija da u svakoj grupi od tri kandidata, najmanje jedan kandidat bude žena (paragraf 29).

S tim u vezi, predsjednica Odbora predložila je da Odbor, u vezi sa preporukama sadržanim u paragrafima 28 i 29, upozna Radnu grupu za implementaciju preporuka OEBS/ODIHR, što je Odbor podržao.

Takođe, Komitet je ukazao i na oblast Stereotipi i diskriminatorske prakse. U Zaključnim zapažanjima (paragraf 19) preporučuje državi članici, između ostalog, da strogo sprovede zabranu polno-selektivnih abortusa, uspostavi servise, uključujući telefonske linije za pomoć ženama koje su pod pritiskom da izvrše polno-selektivni abortus.

Branka Tanasijević, polazeći od navedene preporuke, saopštila je da su selektivni abortusi direktan pokazatelj nedostignute emancipacije žena u Crnoj Gori. To nije samo problem reproduktivnog zdravlja, pitanje seksualnih sloboda i orijentacije, nego je to suštinsko pitanje koje podrazumijeva i etičku komponentu, koje govori o tradicionalnom konceptu koji još uvijek važi u Crnoj Gori. Još veći problem je to što se narušava prirodna ravnoteža, što Crna Gora danas ima više muškaraca nego žena i da narušavanje prirodnog sklada može da izazove posljedice. Bez obzira što imamo danas veliki broj emancipovanih porodica gdje su muška i ženska djeca jednako tretirana, još uvijek imamo značajan broj porodica gdje se različito gleda i vaspitava i sa manje njegovateljske topline prilazi ženskoj djeci. Po njenom mišljenju to je pitanje kome na skupovima ne posvećujemo dovoljno pažnje. Polazeći od navedenog predložila je organizovanje tematske sjednice Odbora na koju bi bili pozvani stručnjaci različitih profila, što je i prihvaćeno.

Nakon rasprave, predsjednica Odbora Nada Drobnjak konstatovala je da se Odbor upoznao sa sadržajem Zaključnih zapažanja o Drugom periodičnom izvještaju Crne Gore i da će u narednom periodu pratiti realizaciju datih preporuka.

Druga tačka – Tekuća pitanja

U okviru ove tačke dnevnog reda Odbor je donio odluku da se 6. decembra 2017. godine, u toku trajanja globalne kampanje „16 dana aktivizma protiv nasilja nad ženama“, održi Sedmo zasjedanje Ženskog parlamenta, koje će biti posvećeno realizaciji aktivnosti na polju sprječavanja i suzbijanja nasilja nad ženama i nasilja u porodici.

Odbor je informisan o sljedećim aktivnostima održanim između sjednica, i to:

-7. novembra predsjednica Odbora održala je sastanak sa predstavnicama Grupe eksperata za borbu protiv nasilja nad ženama i nasilja u porodici (GREVIO) Marceline Naudi i Helenom Leitao i njihovim saradnicama. Grupa GREVIO nadgleda primjenu Konvencije Savjeta Evrope o prevenciji i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u porodici (Istanbulska konvencija), na nacionalnom nivou;

-18. oktobra članice Odbora Branka Tanasijević i Maja Bakrač, zajedno sa članovima/icama Odbora za antikorupciju, Odbora za ljudska prava i slobode i Administrativnog odbora, učestvovala su na obuci „Etički standardi, dobro ponašanje i sprječavanje sukoba interesa“. Obuka je održana u Podgorici u organizaciji Programске kancelarije Savjeta Evrope u Crnoj Gori;

-12. i 13. oktobra predsjednica Odbora učestvovala je u radu sedmog Beogradskog bezbjednosnog foruma „Izgradnja zajedničke budućnosti u doba neizvjesnosti“, koji je održan od 11. do 13. oktobra u Beogradu. Kao predsjednica Odbora govorila je na sesiji „Žene Balkana za nove politike“ – u partnerstvu sa OEBS-om u okviru panela pod nazivom „Izazovi nejednakosti i koraci naprijed“. Beogradski bezbjednosni forum okupio je više od 120 govornika i 700 učesnika iz 35 država. Pored ostalog, govoreno je o upravljanju migracijama, ekonomskim uticajima, mekoj moći, kao i fenomenu

post-istine i proksi ratovima, odnosu religije i bezbjednosti, e-upravi, uticaju žena na politiku na Balkanu, kao i takozvanih milenijaša;

-11. oktobra predsjednica Odbora održala je sastanak sa članicom tima koji sprovodi evaluaciju sistema za nadgledanje dječjih prava u Crnoj Gori i tom prilikom upoznala Jorun Arndt sa aktivnostima Odbora na sagledavanju rodnog aspekta dječjih prava, posebno naglasivši aktivnosti Odbora o pitanju ranih ugovorenih dječjih brakova u zajednici Roma i Egipćana. Nezavisnu evaluaciju sistema dječjih prava u Crnoj Gori inicirao je UNICEF u cilju sagledavanja postojećeg stanja i definisanja preporuka koje će doprinijeti kreiranju podsticajnog okruženja u kome će kvalitet nadgledanja dječjih prava biti unaprijeđen, dijete prepoznato kao subjekt prava i obezbijedena efektivna realizacija i zaštita prava djeteta;

-10. oktobra predsjednica Odbora održala je sastanak sa predstavnicima/ama relevantnih institucija iz Republike Srbije, CARE International Balkans-a iz Bosne i Hercegovine, Romskog ženskog centra „Bibija“, Beograd i Centra za romske inicijative, Nikšić. Na sastanku su razmijenjena iskustva na sprječavanju dječjih, ugovorenih brakova u zajednici Roma i Egipćana. Studijska posjeta dio je projekta „Za aktivnu inkluziju i prava Romkinja na Zapadnom Balkanu II-FAIR II“ koji se implementira na teritoriji Crne Gore, Bosne i Hercegovine i Republike Srbije, uz podršku Austrian Development Cooperation (ADC);

-21. jula predsjednica Odbora učestvovala je na Konferenciji „Žene u menadžmentu u Crnoj Gori – Podrška liderstvu i profesionalnom razvoju žena u Crnoj Gori“, koju je organizovala Unija poslodavaca Crne Gore (UPCG) i Međunarodna organizacija rada (ILO), u saradnji sa Ministarstvom rada i socijalnog staranja, Ministarstvom za ljudska i manjinska prava, Direkcijom za razvoj malih i srednjih preduzeća – Ministarstvo ekonomije i Asociacijom poslovnih žena Crne Gore. Projekat Unije poslodavaca predstavlja dio projekta Međunarodne organizacije rada „Promocija inkluzivnih rješenja na tržištu rada na Zapadnom Balkanu“.

Članovi/ce Odbora upoznati su i sa sadržajem komunikacije koju je Odbor imao između dvije sjednice sa međunarodnim i nevladinim organizacijama.

Takođe, Odbor je upoznat da je:

- tematska radionica za poslanike/ce i službenike u radnim tijelima Skupštine, na temu „Uvođenje rodnog aspekta u zakonodavstvo – Skupština Crne Gore“, koju je organizovao Odbor u saradnji sa Misijom OEBS-a u Crnoj Gori, 30. i 31. oktobra, u Podgorici, uspješno realizovana. Pozivu da učestvuju u radu odazvali su se poslanici, sekretari/ke skupštinskih odbora i savjetnici/e u sekretarijatima odbora, načelnica Odjeljenja za pitanja rodne ravnopravnosti u Ministarstvu za ljudska i manjinska prava i savjetnica Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore;

- Izvještaj predsjednice Odbora o učešću na sedmom Beogradskom forumu, u skladu sa članom 210 Poslovnika Skupštine, dostavljen Odboru za međunarodne odnose i iseljenike.

Sjednica je završena u 12 sati.

SEKRETARKA ODBORA
Snežana Grupković, s.r.

PREDsjednica ODBORA
Nada Drobnjak, s.r.